

ENTOMOLOGIA - COLEOPTERS**Catàleg provisional dels Endomychidae de Catalunya
(Coleoptera)**José Manuel Diéguez Fernández¹**RESUM**

S'hi aporta un catàleg provisional dels *Endomychidae* de Catalunya, basat en la col·lecció del Museu de Ciències Naturals de Barcelona i la bibliografia consultada. I se cita *Cholovocera fleischeri* Reitter, 1902 per primer cop a Espanya.

Paraules clau: Endomychidae, catàleg, Catalunya, Espanya.

ABSTRACT**Provisional catalogue of the *Endomychidae* (Coleoptera) of Catalonia.**

A provisional catalogue of the *Endomychidae* of Catalonia (Spain) is provided, the data having been obtained from the Barcelona Zoological Museum collection and from the bibliographical sources. And the first record for Spain of *Cholovocera fleischeri* Reitter, 1902 is given.

Keywords: Coleoptera, Endomychidae, catalogue, Catalonia, Spain..

1. INTRODUCCIÓ

La família *Endomychidae* Leach, 1815 1857 i *Merophysinae* Seidlitz, 1872, està representada a Catalunya per les aqueste última anteriorment integrada subfamílies següents: *Anamorphinae* als *Latridiidae* (FUENTE, 1928; PORTE-STROHECKER, 1953, *Endomychinae* Leach, VIN, 1931; HORION, 1961), actualment 1815, *Lycoperdininae* L. Redtenbacher, és considerada una subfamília dels *Endomychidae* (BRUSTEL, 2014; RÜCKER 1844 *Mycetaeinae* Jacquelin du Val,

¹Museu de Ciències Naturals de Barcelona. Col·lecció d'artropodes. Passeig Picasso s/n, 08003 Barcelona. E-mail: dieguezm1@gmail.com

& LÖBL, 2007; BOUGET et al. 2019) o una família independent (RÜCKER, 2018).

Es tracta d'una família de coleòpters de cos curt i ample, sovint de colors vistosos i brillants (figures 1-6). Petits (1,1-4,5 mm), antenes acabades en maça més o menys aparent, tarsos tetràmers, excepcionalment trímers. Són principalment micòfags, amb alguns gèneres mirmeccòfils, alimentant-se d'espores, fongs, o fongs que creixen a la fusta en descomposició o sota l'escorça (ESPAÑOL, 1958, SPARACIO, 1997; SHOCKLEY et al. 2009).

Poc estudiats a la Península Ibèrica (RECALDE IRURZUN & SAN MARTÍN MORENO, 2014), s'aporta un catàleg provisional de la família a la Comunitat Autònoma de Catalunya. Prèviament va ser publicat un primer catàleg per ESPANYOL (1958) de les espècies presents a Catalunya, sense incloure la subfamília *Merophysiinae*, que ara incloem aquí, aportant noves citacions de les espècies ja tractades en el seu catàleg.

2. RESULTATS

Anamorphinae Strohecker, 1953

Symbiotes gibberosus (PH Lucas, 1846)

Distribuït per Europa, nord d'Àfrica i Amèrica del Nord (TOMASZEWSKA,

2007). D'1,5-1,8mm de longitud, viu sota l'escorça i en la fusta en descomposició de diverses frondoses: *Quercus*, *Fagus*, *Tilia*, *Ulmus*, *Acer*, *Aesculus*, *Platanus*, *Populus*, *Prunus* i *Salix*, on s'alimenta de fongs, i també ha estat trobat en nius de Picot verd *Picus viridis* L. (ESPAÑOL, 1958; SHOCKLEY et al. 2009, BOUGET et al. 2019).

Citacions bibliogràfiques:

BARCELONA: Serra de Marina (DIÉGUEZ FERNÁNDEZ, 2021).

TARRAGONA: Tortosa (ESPAÑOL, 1958). Bosc de Poblet (PIERA et al. 2016).

Material estudiat:

BARCELONA: Sant Boi de Llobregat, 1930, 1 ex.

TARRAGONA: Tortosa, 1 ex. Balaguer leg. Valls, 30-XII-1930, 1 ex. col. Español.

Endomychinae Leach, 1815

Endomychus coccineus (Linnaeus, 1758) (figura 1)

Distribuït per Europa (TOMASZEWSKA, 2007). El cos mesura 4-6mm de longitud. Micòfag. Es troba als fongs (*Auricularia*, *Boletus*, *Bovista*, *Polyporus*, *Panus*, *Trametes*) i en fusta en descomposició de *Fagus*, *Quercus*, *Acer*, *Aesculus*, *Populus*, *Salix*, *Abies* i *Carpinus* (SPARACIO, 1997; SHOCKLEY et

al. 2009; BOUGET et al. 2019).

Citacions bibliogràfiques:

LLEIDA: Caldes de Boí (ESPAÑOL, 1958). Aigüestortes, Estany Llebreta (ESPAÑOL I VIÑOLAS, 1992).

Material estudiat:

LLEIDA: Caldes de Boí, 2 ex. Caldes de Boí, VIII-1941, 3 ex. Muntada leg. Artiga de Lin, 8-VIII-1987, 1 ex. J. Bach leg.

Figura 1: *Endomychus coccineus* (Linnaeus, 1758)

Lycoperdininae L. Redtenbacher, 1844

Ancylopus melanocephalus (AG Olivier, 1808) (figura 2)

Distribuït per Bulgària, Hongria, Itàlia i Espanya (TOMASZEWSKA, 2007). Cos glabre, de 4-5 mm de longitud. Present tot l'any, als monticles basals de *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud., 1840 que creixen a les desembocadures dels rius i a les llacunes litorals (SPARACIO, 1997).

Citacions bibliogràfiques:

BARCELONA: casa Antunez, Farola del Llobregat, Gavà, Castelldefels, Sitges (ESPAÑOL, 1958). Delta del Llobregat (TORRES SALA, 1962; LAGAR, 1970; PRIETO MANZANARES, 2018).

Material estudiat:

BARCELONA: Farola del Llobregat, 1 ex. Farola del Llobregat, II-1941, 4 ex. El Prat de Llobregat, 6 ex. Museu leg. Casa Antunez, 20-VI-1915, 3 ex. El Prat de Llobregat, VI-1939, 1 ex. Mateu leg. El Remolar, III-1941, 4 ex. Mateu leg. Remolar, 20-III-1948, 6 ex. Español leg. Delta del Llobregat, El Prat de Llobregat, 31TDF27, 1m 26-I-2010, 2 ex. D. Fernández leg. (núm reg 2014-3150).

Figura 2: *Ancylopus melanocephalus*
(AG Olivier, 1808)

Dapsa trimaculata Motschulsky, 1835 (figura 3)

Es troba a Europa, Orient Mitjà i Àsia central (TOMASZEWSKA, 2007). Cos puntejat de 4-4,5mm de longitud. Viu a la floridura de la vegetació en descomposició (ESPAÑOL, 1958; BOUGET et al. 2019).

Citacions bibliogràfiques:

BARCELONA: Barcelona (FUENTE, 1928).

GIRONA: Cap de Creus (ESPAÑOL, 1958).

Material estudiat:

GIRONA: Cap de Creus, 1 ex. Español leg.

Figura 3: *Dapsa trimaculata*
Motschulsky, 1835

Lycoperdina bovistae (Fabricius, 1792) (figura 4)

Espècie europea (TOMASZEWSKA, 2007), de 4-4,5mm de longitud, pràcticament glabre, brillant, de coloració negra. Viu en fongs: *Bovista*, *Armillaria*, *Lycoperdon*, *Russula*, *Handkea*, *Boletus*, *Lactarius*, *Gymnopus*, entre d'altres. I en fusta en descomposició de *Picea*, *Quercus* i *Fagus* (SPARACIO,

1997; SHOCKLEY et al 2009; BOUGET et al. 2019).

Citacions bibliogràfiques:

LLEIDA: Planes de Son (AGULLÓ et al. 2010).

Material estudiat: LLEIDA: Avenc Ginebra, Els Prats, Boumort, III-1968, 1 ex.

Figura 4: *Lycoperdina bovistae* (Fabricius, 1792)

Lycoperdina succincta (Linnaeus, 1767) (figura 5)

Distribuït per Europa i Sibèria (TOMASZEWSKA, 2007). Coloració vermelloso, amb una banda negra als èlitres. 4-4,5 mm de longitud. Micòfag

en fongs no lignícoles: *Geastrum*, *Bovista* i *Lycoperdon* (SHOCKLEY et al. 2009; BOUGET et al. 2019).

Citacions bibliogràfiques:

GIRONA: La Molina (ESPAÑOL, 1958).

Material estudiat:

GIRONA: La Molina, 1 ex. J. Palau leg. Collada de Toses, 2000 m V-1965, 2 ex. Español leg.

Figura 5: *Lycoperdina succincta* (Linnaeus, 1767)

Mycetina cruciata (Schaller, 1783) (figura 6)

Distribuït per Europa (TOMASZEWSKA, 2007). De 3,8-4,5mm de longitud. Micòfag, es troba en fongs: *Polyporus*, *Tr-*

metes i *Pleurotus*. També en fusta en descomposició d'*Abies*, *Alnus*, *Betula*, *Fagus*, *Pinus*, *Populus*, *Quercus*, *Salix* (ESPAÑOL, 1958; SHOCKLEY et al 2009; BOUGET et al. 2019).

Figura 6: *Mycetina cruciata* (Schaller, 1783)

Citacions bibliogràfiques:

BARCELONA: Sant Marçal, Montseny (VIÑOLAS et al. 2012b). PN Cadí-Moixeró (VIÑOLAS et al. 2014).

GIRONA: Arbúcies, L'Albera (VIÑOLAS et al 2012a,b).

LLEIDA: Vall d'Aran, La Seu d'Urgell (ESPAÑOL, 1958). Aigüestortes, Estany Llebreta (ESPAÑOL i VIÑOLAS, 1992). Planes de Son (AGULLÓ et al. 2010).

Material estudiat:

GIRONA: Puigsacalm (fageda) 1200 m

17-VI-1984, 1 ex. De Gregorio leg. LLEIDA: Sant Maurici, Espot, 1 ex. Vall de Sant Nicolau, Boí, 1 ex.

***Merophysinae* Seidlitz, 1872**

***Cholovocera fleischeri* Reitter, 1902**

Espècie indicada de França (Còrsega), Itàlia, Malta, Montenegro, Sèrbia i Tunísia. De 1,43-1,64 mm de longitud. Mirmecòfil, en nius d'*Atta* sp. (RÜCKER, 2018). Aportem per tant les primeres citacions per a Catalunya i Espanya.

Citacions bibliogràfiques:

cap.

Material estudiat:

BARCELONA: Barcelona, 2 mascles i 1 femella. Mare de Déu del Coll, 18-VIII-1935, 5 mascles i 6 femelles. Coll, IV-1948, Español leg. Tibidabo, 32-V-1952, 1 mascle i 1 femella, Lagar leg. Bellaterra, 25-VIII-1980, 2 mascles i 3 femelles en *Messor barbarus* L. Espadaler leg.

***Cholovocera formicaria* Motschulsky, 1838**

Distribuït per Europa i nord d'Àfrica. De 1,36-1,75 mm de longitud. Mirmecòfil en nius de *Messor barbarus* L., *Messor structor* Latreille, *Aphaenogaster testaceophilosa* Luc i *Pheidole megaceper*

hala F. (Rücker, 2018).

Citacions bibliogràfiques:

BARCELONA: Delta del Llobregat (Lagar, 1970; Prieto Manzanares, 2018).

Material estudiat:

cap.

Biologia desconeguda (RÜCKER, 2018).

Citacions bibliogràfiques:

BARCELONA: Delta del Llobregat (Lagar, 1970; Prieto Manzanares, 2018).

Material estudiat:

cap.

Holoparamecus (*Calyptribium*) *caularum* (Aubé, 1861)

Espècie cosmopolita, de 1,10-1,40 mm de longitud, coloració groguenca, màrca antenal composta per dos segments i pronot cordiforme. Es troba en matèria vegetal en descomposició i en nius de Cigonya blanca *Ciconia ciconia* L. (SHOCKLEY et al 2009; RÜCKER, 2018).

Citacions bibliogràfiques:

cap.

Material estudiat: BARCELONA: Tiana, 1 mascle, col. Palau. Sant Boi de Llobregat, XI-1934, 1 mascle i 5 femelles, Museu leg. (núm reg 75-7950). TARRAGONA: Ampolla, VI-1934, 1 mascle, Museu leg.

Holoparamecus (*Calyptribium*) *niger* (Aubé, 1843)

Es troba a Europa i al nord d'Àfrica. Presenta una longitud de 1,00-1,29mm, coloració fosca, màrca antenal composta per dos segments i pronot cordiforme.

Merophysia carinulata Rosenhauer, 1856

Distribuït per Europa (Espanya), nord d'Àfrica i Orient Mitjà. De 2,06 mm de longitud. Mirmecòfil, es troba en nius de *Aphaenogaster testaceophilosa* Luc i *Pheidole pusilla* Heer (RÜCKER, 2018).

Citacions bibliogràfiques:

BARCELONA: Barcelona (Fuente, 1928).

Material estudiat:

cap.

Mycetaeinae Jacquelin du Val, 1857

Mycetaea subterranea (Fabricius, 1801)

Element euromacaronèsic, present també a Amèrica del Nord (TOMASZEWSKA, 2007). Longitud de 1,5-1,8mm, coloració groguenca, cos cobert de pubescència obliqua (SPARACIO, 1997). Es troba als següents fongs: *Serpula*, *Polyporus*, *La-*

etiporus i *Trametes*. En fusta en descomposició d'*Acer*, *Aesculus*, *Platanus*, *Populus*, *Prunus*, *Salix*, *Tilia*, *Ulmus*, *Quercus* i *Fagus*. En nius de formigues: *Formica rufa*, *Formica protensis*, *Formica exsecta*, *Lasius niger* i *Lasius fuliginosus*. En nius d'aus: Aligot comú (*Buteo buteo* L.), Gralla (*Coloeus monedula* L.) i Oreneta de ribera (*Riparia riparia*, L.), cellers i palla florida (ESPAÑOL, 1958; SHOCKLEY et al. 2009; BOUGET et al. 2019).

Citacions bibliogràfiques:

TARRAGONA: Valls, Cabra del Camp, Vilarrodona (ESPAÑOL, 1958).

Material estudiat:

TARRAGONA: Valls, 5 ex. col. Espanyol. Cabra del Camp, XI-1932, 19 ex. Museu leg.

3. CONCLUSIONS

Se citen 13 espècies per al territori català, es confirma la presència de 10 es-

6. BIBLIOGRAFIA

AGULLÓ, J.; MASÓ, G.; MUÑOZ, J.; PRIETO, M. & VIVES, E. (2010). *Contribució al coneixement dels coleòpters de les Planes de Son i la mata de València*. En: GERMAIN, J. (cur.). Els sistemes naturals de les Planes de Son i la mata de València. Barcelona. Institució Catalana d'Història Natural (Treballs de la Institució Catalana d'Història Natural), 16: 481-529.

BOUGET C, BRUSTEL H, NOBLECOURT T, ZAGATTI P. 2019. *Les Coléoptères saproxyliques de France*: Catalogue écologique illustré. Muséum national d'Histoire naturelle (Patrimoines naturels; 79). Paris.

BRUSTEL H. (2014). *Endomychidae*: 502-503. En: Tronquet M. (ed.). Catalogue des

pèces.

Una espècie, *Cholovocera fleischeri* Reitter, 1902 és citada per primera vegada a Catalunya, Espanya i la Península Ibèrica.

Una espècie és citada per primera vegada a Catalunya *Holoparamecus (Calyptribium) caularum* (Aubé, 1861). I tres espècies queden pendents de confirmar: *Cholovocera formicaria* Motschulsky, 1838, *Holoparamecus (Calyptribium) niger* (Aubé, 1843) i *Merophysia carinulata* Rosenhauer, 1856.

4. AGRAÏMENT

A Berta Caballero, responsable de la col·lecció d'artròpodes del Museu de Ciències Naturals de Barcelona, per les facilitats donades per a la consulta del material del Museu.

- Coléoptères de France. Association Roussillonnaise d'Entomologie. Perpinya.
- DIÉGUEZ FERNÁNDEZ J.M. (2021). *Lista preliminar de los Dermaptera, Phasmida, Mantodea, Blattodea, Isoptera, Psocodea, Neuroptera y Mecoptera de la Sierra de Marina (Barcelona) y adiciones a listas anteriores*. Heteropterus Revista de Entomología 21(1): 181-191.
- ESPAÑOL F. (1958). *Sobre algunos endomíquidos de Cataluña* (Col. Cucujoidea). Graellsia, 16: 3-12.
- ESPAÑOL, F. & VIÑOLAS, A. (1992). *Coleòpters del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca. Barcelona.
- FUENTE JM. (1928). *Catálogo sistemático-geográfico de los Coleópteros observados en la península ibérica, Pirineos propiamente dichos y Baleares*. Boletín de la Sociedad entomológica de España, 11: 74-89, 105-120.
- HORION A. (1961). *Faunistik der mitteleuropäischen Käfer*. Band VIII: Clavicornia 2. Teil (Thorictidae bis Cisidae) Terebrantia, Coccinellidae. Antiquariat Goecke & Evers. (Reimpresión 1992).
- LAGAR A. (1970). *Coleópteros del Delta del río Llobregat*. VII nota. Graellsia 26: 43-58.
- PIERA E., VIÑOLAS A., SOLER J., BUQUERAS X., & MUÑOZ-BATET J. (2016). *Els coleòpters saproxílics de les pinedes del Bosc de Poblet*. Podall 5: 321-352.
- PORTEVIN (1931). *Histoire Naturelle des Coléoptères de France. Tome II. Polyphaga: Lamellicornia, Palpicornia, Diversicornia*. Paul Lechevalier. Paris.
- PRIETO MANZANARES, M. (2018). *Els coleòpters del Delta del Llobregat. Aproximació històrica i noves aportacions*, pp. 407-482. En: GERMAIN I OTZET, J. (ed.). *Els sistemes naturals del Delta del Llobregat*. Institució Catalana d'Història Natural (Treballs de la Institució Catalana d'Història Natural 19). Barcelona.
- RECALDE IRURZUN J.I. & SAN MARTÍN MORENO AF. (2014). *Algunos Cucujoidea del norte de Navarra nuevos o poco conocidos para la fauna ibérica (Coleoptera: Endomychidae, Cerylonidae, Biphyllidae, Laemophloeidae & Erotylidae)*. Archivos Entomológicos 10: 175-180.
- RÜCKER HW. (2018). *Latridiidae und Merophysiidae der West-Paläarktis*. Rücker ed. Neuwied.
- RÜCKER, HW & LÖBL I. (2007). *Endomychidae: Merophysiinae*, pp. 557-559. En: LÖBL, I. & SMETANA, A. (eds.). *Catalogue of Palearctic Coleoptera*. Vol. 4. Apollo Books. Stenstrup.
- SHOCKLEY FW, TOMASZEWSKA JW, & MCHUGH JV. (2009). *Review of the Natural*

History of the Handsome Fungus Beetles (Coleoptera: Cucujoidea: Endomychidae). Insecta Mundi 72: 1-24.

SPARACIO I. (1997). *Coleotteri di Sicilia*. Parte II. L'Epos. Palermo.

TOMASZEWSKA WK. (2007). *Endomychidae (parte)*, pp. 559-568. En: LÖBL, I. & SMETANA, A. (eds.). Catalogue of Palearctic Coleoptera. Vol. 4. Apollo Books. Stensstrup.

TORRES SALA J. DE (1962). *Catálogo de la colección entomológica "Torres Sala" de coleópteros y lepidópteros de todo el mundo*. Vol. 1. Instituto Alfonso el Magnánimo. Diputación Provincial de Valencia. Valencia.

VIÑOLAS A., SOLER J., & MUÑOZ-BATET J. (2012a). *Nuevos registros y nuevas localizaciones de coleópteros para la Península Ibérica y en especial del Paratge Natural de l'Albera, Girona (Coleoptera)*. Elytron 25: 3-63.

VIÑOLAS, A., MUÑOZ-BATET, J. & SOLER, J. (2012b). *Noves o interessants citacions de coleòpters per al Parc Natural del Montseny i per a la península Ibèrica (Coleoptera) (4a nota)*. Orsis, 26: 149-185.

VIÑOLAS, A., MUÑOZ-BATET, J., BENTANACHS, J. & MASÓ, G. (2014). *Catálogo de los coleópteros del Parque Natural del Cadí-Moixeró, Cataluña. Península Ibérica*. Coleopterological Monographs, 5: 1-155.